

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ**

Донецького державного університету
управління

ТОМ X

Серія "Державне управління"
Випуск 142 "Соціальний менеджмент
і управління інформаційними
процесами"

Донецьк 2009

ББК 65.050+67.3

З 23 Збірник наукових праць ДонДУУ "Соціальний менеджмент і управління інформаційними процесами": серія "Державне управління", т. X, вип. 142. – Донецьк: ДонДУУ, 2009. – 271 с.

Засновник: Донецькій державній університет управління

Редакційна рада:

Поважний С.Ф. – головний редактор,
Пілюшенко В.Л. – зам. головного редактора,
Чумаченко М.Г., Бурега В.В., Поважний О.С.,
Омельяничук А.І., Жидченко В.Д.

Редакційна колегія:

Поважний С.Ф. – д. е. н., Губерная Г.К. – д. е. н.,
Дорофійко В.В. – д. е. н., Пілюшенко В.Л. – д. т. н.,
Адамов Б.І. – д. е. н., Лобас В.М. – д. держ. упр.,
Дегтяр А.О. – д. держ. упр., Долгальова О.В. – д. держ. упр.,
Беззубко Л.В. – д. держ. упр., Черниш О.І. – д. держ. упр.

У збірнику досліджуються регіональні аспекти державного управління інноваційними та інвестиційними процесами, показується їх роль у вирішенні соціально-економічних проблем на державному і регіональному рівнях. Розглядаються механізми державного регулювання оновленням організацій та управлінням інформаційними процесами. Збірник розрахований на наукових і практичних працівників, викладачів вищої школи, аспірантів, магістрів та студентів.

В сборнике исследуются региональные аспекты государственного управления инновационными и инвестиционными процессами, показывается их роль в решении социально-экономических проблем на государственном и региональном уровнях. Рассматриваются механизмы государственного регулирования обновлением организаций и управлением информационными процессами. Сборник рассчитан на научных и практических работников, преподавателей высшей школы, аспирантов, магистров и студентов.

Затверджений додатком до Постанови Президії ВАК України від 14.11.2001 р. № 2-05/9 як фаховий з державного управління

Адреса редакції: 83015, м.Донецьк-15, вул. Челюскінців, 163а.
Телефони: (062) 337-66-09, (062) 305-45-36, 305-01-80.

Видається за рішенням Вченої ради ДонДУУ

ISBN 966-7917-00-2

© Донецький державний
університет управління, 2009

Розділ 1. РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ЇХ РОЛЬ У ВИРІШЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ

УДК 35.085(477)

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ І ПРИНЦИПІВ ПРОВЕДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО- ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ РЕФОРМИ

Єгорченкова О.Ю.,
аспірант ДонДУУ

В статті, на основі аналізу основних структурних елементів рівнів адміністративно-територіального устрою окремих європейських країн та розподілу повноважень між ними, сформульовано цілі й принципи проведення відповідних реформ в Україні.

В статье, на основе анализа основных структурных элементов уровней административно-территориального устройства отдельных европейских стран и распределения полномочий между ними, сформулированы цели и принципы проведения соответствующих реформ в Украине.

The goals and principles of reform implementation in Ukraine on the basis of analysis of basic structural elements of administrative and territorial structure of some European countries and authority distribution between them are stated in the article.

Постановка проблеми. Процес розбудови системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні з часу проголошення незалежності й до сьогодні немає чітких концептуальних критеріїв. Як дослідники, так і політики, практики пропонують різні варіанти вдосконалення управлінської моделі для

ЗАКОНОМІРНОСТІ І ПРИНЦИПИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Стойка А.В.,

к. держ. упр., доцент

кафедри фінанси

У статті розглянуті шляхи досягнення оптимального функціонування ринкового механізму з урахуванням соціальних аспектів.

В статье рассмотрены пути достижения оптимального функционирования рыночного механизма с учетом социальных аспектов.

The article deals with ways to achieve optimal functioning of the market mechanism, taking into account social aspects.

Постановка проблеми. Сучасна соціальна держава європейського рівня - орієнтир на шляху транзитивних перетворень. Це висуває на передній план проблему соціалізації економіки, визначення основних принципів і пріоритетів соціальної організації суспільства. Соціалізація і проведення соціальної політики в комплексі забезпечать підвищення рівня загальної ефективності функціонування економічної системи.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми принципів і закономірностей соціальної організації досліджено в працях вчених з урахуванням різних її аспектів. Так, Л. Гончарук аналізує ефективність соціальної політики в умовах ринкових перетворень і проблеми соціалізації економічного розвитку [1], Д. Львов виявляє перспективи довгострокового соціально-економічного розвитку країни [2], А. Маслоу доводить важливість мотивації людини при побудові соціалізованої економіки [3], М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедуорі приділяють увагу людському чиннику як основі економічного зростання [4], О. Стожок досліджує методологічні підходи до оцінки бідності населення та формування її показників [5], А. Субетто критикує «економічний розум» і «людину раціональну» [6], В. Тарасевич веде мову про наукові межі соціалізації

[7], Г. Тарасенко і О. Тарасенко звертаються до питання про соціальне спрямування сучасних моделей економічних систем [8], С. Тютюнникова оцінює формування доходів населення в умовах ринкової трансформації [9].

Цілі та задачі статті. Сьогодні відчувається певна потреба у комплексному аналізі принципів і закономірностей соціальної організації суспільства як з теоретичної, так і з практичної точок зору. Саме це і складає мету статті.

Така мета підштовхує до вирішення завдання визначення основних стратегічних напрямів побудови соціально-демократичного суспільства за сучасного стану економіки України на підставі її теоретико-практичного аналізу.

Основний зміст статті. У країнах з високорозвинутими ринковими відносинами, національна економіка яких в довгостроковому періоді розвивається поступово, і в яких об'єми сукупного попиту відносно збалансовані з сукупною пропозицією, економічне зростання розглядається не просто як розширення економічного потенціалу країни і зростання добробуту, а доповнюється поняттями "ефективне економічне зростання" і "якість економічного зростання", де ефективне економічне зростання є вдосконаленням і кращим використанням матеріальних чинників виробництва, а якість економічного зростання пов'язана з посиленням соціальної спрямованості економічного розвитку.

Досягнення соціальної комфортності як однієї з основних функцій державного управління можливо тільки на основі створення загальних економічних умов розширення виробництва; забезпечення системи гарантій в області рівня життя населення; надання адресної соціальної допомоги категоріям населення, що особливо потребують соціального захисту.

У 1948 році була створена важлива законодавча передумова у вигляді прийнятого за ініціативою Людвіга Ерхарда "Закону про принципи нормованої і цінової політики після грошової реформи", що стала основою для побудови соціально-ринкового господарства Німеччини з пріоритетною концепцією підвищення якості життя людини. В подальшому ця концепція набула поширення в країнах Західної Європи і США.

У 1995 році на першій всесвітній зустрічі в Копенгагені при обговоренні проблем соціального розвитку людства, була прийнята "Програма дій на користь соціального розвитку", де сформульована

головна мета - поліпшення якості життя населення, конкретизовані соціальні проблеми: викорінення бідності, розширення продуктивної зайнятості і зниження рівня безробіття, досягнення соціальної інтеграції суспільства, і поставлені завдання їх розширення.

Міжнародне співтовариство сформулювало завдання створення "суспільства для всіх", в якому кожна людина володіє повнотою прав і обов'язків, і реально грає активну роль. Таке суспільство засноване на визнанні всіх прав людини і основних свобод, культурному і релігійному різноманітті, соціальній справедливості і обліку особливих потреб уразливих груп населення, демократичній участі у владі і пануванні права.

Такі завдання соціальної політики і, одночасно, характеристики поліпшення якості життя населення визначені міжнародним співтовариством як головні для сучасного світу. За Конституцією України міжнародні закони, конвенції і програми мають пріоритет перед національними. Тобто, поліпшення якості життя основних соціальних груп населення регіонів, міст, поселень України є пріоритетним завданням соціально-економічного розвитку.

Проаналізуємо, як змінювалася ситуація в подальшому (табл. 1).

Таблиця 1

Індекс споживчих цін [11,с.70-71]								
	1995	2001	2002	2003	2004	2005	2007	2009
Індекс споживчих цін	477,0	112,0	100,8	105,2	109,0	113,5	116,6	112,3
у тому числі на продовольчі товари	455,9	114,4	100,0	106,2	111,3	116,6	109,7	111,9
непродовольчі товари	375,9	103,7	100,6	101,4	103,6	105,1	103,0	116,5
Послуги	917,9	110,2	103,6	104,7	106,9	110,7	108,1	127,7

Отже, до 2004 року прожитковий мінімум, прийнятий в Україні був нижчий міжнародного показника абсолютної бідності. Не набагато покращилася ситуація й після 2004 року: у 2004 році прожитковий мінімум перевищив межу абсолютної бідності на 0,11 дол. США, у 2005р. – на 0,6 дол., у 2006 р. – на 1,18 дол., у 2007 році – на 1,6 дол. У 2009 р. прожитковий мінімум склав 701 грн., тобто

зріс всього на 0,88 дол. Розрив крайніх груп населення за доходами склав 53,7% [розраховано за даними 10, с.102].

Між економічними і соціальними відносинами існують певні суперечності, оскільки в ринкових умовах вдосконалення економічних відносин мають на меті переважно зростання економічної ефективності, для соціальної ж ефективності вирішальним є досягнення реального соціального ефекту, тобто збільшення витрат на вдосконалення і розвиток людського чинника виробництва, що веде до зниження економічної ефективності і зростання витрат.

Головним джерелом, за рахунок якого можна поступово долати бідність, є безумовно обсяг ВВП у фактичних цінах та його розмір у розрахунку на одну особу. За даними Держкомстату України у 2009 році ВВП країни може скласти 914,7 млрд. грн., що у розрахунку на одну особу складало 19,9 млрд.грн. [11,с.25]. Одночасно зазначимо, що обсяг ВВП ще не досягнув показника 1990р. Наукові розрахунки свідчать, що за одними даними рівня 1990 р. за ВВП Україна досягне лише у 2015 році, а за іншими – до 2020 року. Різке й швидке падіння життєвого рівня населення країни з початком ринкових реформ становило у першій половині 90-х рр. майже шість разів з дореформним періодом, а сьогодні цей розрив скоротився до 1,5–1,7 разів, але все ще свідчить про наявність бідності. Навіть офіційні дані Держкомстату України показують, що у 2009 році частка населення із середньодушовими грошовими витратами на місяць становила приблизно 60% [розраховано за даними: 9, с.18-19; 12,с.24].

За таких умов пріоритетним завданням держави і її довгостроковою метою, стрижнем концепції соціально-економічного розвитку країни будь-якої господарської системи індустріального і постіндустріального типу є досягнення сучасних характеристик якості життя народу, існування на основі неухильного економічного зростання, формування нового технологічного способу виробництва, багатокладної, соціально-орієнтованої ринкової економіки.

Всебічний розвиток людей, досягнення високого рівня якості їх життя і місця існування залежить від забезпечення оптимального зростання економічної системи в цілому, макроекономічної рівноваги попиту і пропозиції на функціональних ринках споживчих і інвестиційних товарів, фінансово-грошових ринках, ринках праці і ін.

Процес ускладнення структури всіх типів існуючих економічних систем слід віднести до об'єктивних закономірностей розвитку сучасного суспільства. При цьому, однією з найбільш значущих властивостей

соціально-економічних систем є динамізм їх елементів, що при певних обставинах є причиною змін як в самій структурі системи, так і в її якості, гнучкості, функціональності, цілісності.

Крім того, разом із зміною поведінки окремих членів суспільства, постійно оновлюється склад соціальних груп населення. Істотні зміни в суспільстві викликаються не спонтанними і повільними перетвореннями, залежними від індивідуальної диференціації людей, а зміною парадигми суспільного життя, реорганізацією політичних і соціальних інститутів.

Індекс споживчих цін є показником зміни у часі цін і тарифів на товари та послуги, які купує населення для невиробничого споживання. Аналізуючи дані таблиці 1, можна зробити висновок, що з 1995 року немає сталої тенденції до зниження індексу споживчих цін. Так з 1995 року до 2002 року відбувалося зниження показників інфляції, а з 2003 р. до 2009 р. вже діє тенденція їх підвищення.

Історико-гносеологічний аналіз функціонування складних економічних систем до ХХ століття дозволяє відзначити, що домінуючу роль в цей період грала економічна складова. Ефективність суспільного виробництва зводилася до проблеми оптимального поєднання обмежених ресурсів для отримання максимальної кількості матеріальних благ і прибутку.

У ХХ столітті були ініційовані такі процеси, які активізували соціальну підсистему. Зміни в механізмах функціонування світової економіки свідчать, що сучасна економіка і ефективність соціального пристрою суспільства знаходяться в повній залежності від ступеню впливу цього суспільства на соціальну підсистему.

Економічна система, заснована на ринкових відносинах, об'єднує низку елементів з високим ступенем автономності взаємовпливу, має розгалужену структуру. Маючи різні форми прояву, ця система одночасно знаходиться в стані постійного розвитку, що власне і є гарантією прогресу людства. Саме соціально орієнтована економічна система є найбільш адекватною вимогам часу формою, яка здатна забезпечити функціонування сучасної економічної системи, оскільки визначальну роль в ній відіграє соціальна компонента, де безпосередньо в центрі розвитку саме особистість, людське співтовариство.

Можна відзначити, що соціальний розвиток, який розглядається у функціонально-динамічному аспекті, формується і розвивається за "коливальним" принципом, за схемою певного соціалізованого циклу, в

якому періоди посилення соціальної компоненти чергуються з періодами її ослаблення. При цьому основними чинниками, що впливають на мінімізацію або максимізацію соціального розвитку на певних фазах циклу, є, по-перше, власне економічний цикл, по-друге, відповідна антициклічна політика держави, по-третє, характер політичного ринку. Економічний цикл формує загальну схему соціалізаційного циклу: у періоди економічного спаду соціальна компонента послаблюється, в періоди підйому - посилюється.

Адекватна антициклічна політика держави зміщує соціалізаційний цикл відносно економічного циклу. Даний зсув відображає наявність тимчасового лага між змінами циклічного характеру в економічному зростанні і соціальному розвитку. Це викликано тим, що на фазі економічного підйому в суспільстві накопичуються фінансові, товарні і інші ресурси, які сприяють якнайповнішому задоволенню потреб населення, підвищенню якості життя. Саме тривалість періоду накопичення цих ресурсів зміщують криву соціального розвитку на відповідний часовий лаг. За аналогічною схемою відбуваються зміни кривої соціального розвитку відносно кривої економічного зростання в період спаду виробництва і кризи.

Таку теоретичну залежність важливо враховувати при формуванні соціальної політики, визначенні її цілей і завдань на відповідних фазах соціального циклу. Так, при всьому різноманітті цілей їх можна розділити на цілі звуження і зростання. При формулюванні цілей звуження кінцевий стан бачиться в збереженні досягнутого, підтримці об'ємів, долі ринку, якості життя населення або в поступовому зниженні темпів зростання в надії на можливе поліпшення в майбутньому. Цілі виживання вибирають території, що діють в несприятливих умовах. Інвестиції в інноваційні проекти в цьому випадку відсутні або носять випадковий характер.

"Тягар фінансування соціальних витрат з державного бюджету переноситься на приватні засоби громадян у формі розвитку штатних послуг в соціальній сфері" [10, с. 675-697]. У сфері пошуку додаткових джерел соціальних витрат необхідно виділити короткостроковий і довгостроковий аспекти. Так, в короткостроковому аспекті необхідні зміни в податково-бюджетній сфері. У довгостроковому періоді: збільшення ресурсів і поява додаткових джерел інвестицій в соціальну сферу можливо на базі стійкого економічного зростання. Цікавою, в даному аспекті, є ідея, висунута групою економістів, під керівництвом академіка Д.Львова [10]. За їх розрахунками, наприклад, до 35%

національного доходу Росії мають своїм джерелом природну ренту. По суті, будучи загальнонародним надбанням, ця частина національного доходу використовується приватними власниками та корпораціями.

Слід зазначити, що в умовах соціально-економічного розвитку, що склалися в Україні, перекладення соціальних витрат держави на плечі населення неможливо без погіршення і без того вже критичних умов відтворення людського капіталу, зниження якості робочої сили, подальшого порушення соціальної рівноваги.

Основну частину доходів більшості населення України становить заробітна плата (табл. 2), реальний індекс якої поступово знижується.

Таблиця 2

Середньомісячна номінальна і реальна заробітна плата найманих працівників в Україні* [11, с.397]

Рік	Номінальна заробітна плата, грн.	Відсотків до попереднього року	
		Індекс номінальної заробітної плати	Індекс реальної заробітної плати
1995	73	514,2	110,6
2000	230	129,6	99,1
2001	311	135,2	119,3
2002	376	121,0	118,2
2003	462	122,8	115,2
2004	590	127,5	123,8
2005	806	136,7	120,3
2006	1041	129,2	118,3
2007	1351	129,7	112,5
2008	1806	133,7	106,3
2009	1906	105,7	90,8

*Без найманих працівників статистично малих підприємств та зайнятих у фізичних осіб, які займаються підприємницькою діяльністю.

На основі коротких соціалізаційних хвиль формуються довгі (довгий соціалізаційний цикл). Основними чинниками формування довгого соціалізаційного циклу є довгий економічний цикл, а також особливості довгострокової (стратегічної) соціальної державної політики

На відміну від функціональної (поточною) соціальної політики стратегічна політика спрямована на вибір тієї або іншої моделі соціально-економічного розвитку. Сучасна економічна теорія і практика господарювання виділяють як мінімум три таких моделі [11, с.112-114].

По-перше, соціал-демократична модель соціально-економічного розвитку, в умовах практичної реалізації якої суспільний сектор національної економіки розширюється, і його питома вага зростає. Ця модель розвитку є проциклічною, вона не сприяє згладжуванню короткочасного економічного циклу, а швидше посилює його. В економічному плані вона є низькоєфективною в короткостроковому ринковому періоді, проте виявляється високоєфективною в довгостроковому. Іншими словами, в умовах такої моделі соціально-економічного розвитку поточні ефекти соціалізації можуть бути негативними, проте віддалені або дуже віддалені ефекти частіше будуть позитивними. Дана модель розвитку може реалізовуватися тільки тоді, коли державою здійснюється політика функціональної гіперсоціалізації, тобто, з кожним приростом часу економіка соціалізується більш, ніж капіталізується.

По-друге, це центристська (або нейтральна) модель соціально-економічного розвитку, в умовах реалізації якої суспільний [1, с.8-9.] сектор економіки не розширюється, а є стабільним, тобто він не розширюється і не звужується в своїй частині, або розширюється і звужується в незначних масштабах. Для того, щоб практично реалізувати центристську модель, необхідно поточну функціональну соціальну політику держави спрямувати на розширення капіталізації з тим, щоб нейтралізувати в повному об'ємі об'єктивне розширення суспільного сектора економіки, що обумовлюється самим ходом економічного розвитку.

По-третє, це ліберальна або консервативна модель соціально-економічного розвитку, при якій суспільний сектор національної економіки звужується, для чого необхідним є здійснення державою активної політики функціональної гіперкапіталізації.

Велика частка суперечностей в ринковій економіці виникає унаслідок ігнорування суб'єктами господарювання не тільки економічних, но і соціальних законів, що обґрунтовує необхідність усвідомлення природи взаємовпливу економічних і соціальних чинників суспільного розвитку. В більшості розвинених країн вибір головних напрямів активізації діяльності держави (особливо в умовах кризи) передбачав створення більш гуманістичного типу економічного відтворення і зростання. Вибір цілей і моделі системної трансформації економіки України, місця і ролі держави в забезпеченні цього процесу залежить від чинників, які, у свою чергу, є мінливими, кон'юнктурними і скороминущими. Проте, у будь-якому випадку, ефективність моделі

неможлива за межами певної системи мотивів і цінностей, які забезпечили б активну конструктивну поведінку людини в цих процесах.

Причинно-наслідкові зв'язки цих законів охоплюють, перш за все, систему відносин, що виникають між суб'єктами економічних відносин у сфері ухвалення рішень з приводу цілей соціально-економічного розвитку, визначають принципи формування і функціонування соціальних зв'язків. У свою чергу, суть цих соціальних зв'язків полягає в створенні через систему відповідних соціальних норм і інститутів, умов координації і кооперації діяльності цих суб'єктів ради взаємної вигоди. Наслідком цього є економічне зростання, збагачення і розвиток людського і соціального капіталу [5, с.90-93].

Теоретично, положення світової економічної науки з проблеми мотивації трудової діяльності представлені двома основними концепціями - концепцією раціональної поведінки "людини економічної" і концепцією ірраціональної поведінки "людини соціальної". Ці ідеальні типи не можуть просто протиставлятися. Виникає необхідність пошуку нового підходу до природи трудової мотивації, центральною ідеєю якого з'явилось визнання різноманітності інтересів і потреб людей, важливості для них не тільки матеріальних, але і нематеріальних стимулів.

В зв'язку з цим, критиці був підданий основний постулат концепції - раціональність [6, с.234]. Зокрема, наголошувалося, що в сучасному цивілізованому товаристві людина не завжди дотримується ідеальної схеми раціональної поведінки. Розрахунки комерційного характеру у людей нерідко витісняються укоріненими звичками, особливостями характеру, поглядами, що склалися, соціальними традиціями, нормами суспільного життя. Тому, економічна поведінка людини є складним багатогранним явищем, що знаходиться під впливом широкого спектру мотиваційних сил. У сучасних умовах раціональність, як основа поведінки людини, все більш втрачає своє теоретичне значення, поступаючись місцем ірраціональності.

Зміна поглядів на поведінку людини міняла відношення до неї як до суб'єкта виробничих відносин. Людина - це "складна соціальна істота" [7], що володіє власними поглядами, інтересами, запитами. За своєю природою людина швидше працелюбна, чим ледача. Активна трудова діяльність є її природним станом, в якому реалізується не тільки її здатність до цілеспрямованої діяльності, але і особисті характерологічні особливості, накопичені знання, досвід, інтелект. Людина - це не

простий механізм, що раціонально реагує виключно на матеріальні аспекти життєдіяльності, які забезпечує відповідна заробітна плата. Працівник завжди є особою, з властивими їй індивідуальними особливостями, трудова активність якої тісно пов'язана з умовами і характером праці, її змістом і способами організації, отже, припускає значно більше варіантів стимулюючої дії. Принцип ірраціональності (суб'єктивності) як основи поведінки "людини соціального" указував на необхідність диференційованого підходу в залученні людини до праці, а разом з ним подолання неповноти і однорідності практики стимулювання, що склалася [8].

Теоретичні дослідження з проблем мотиваційного механізму, звичайно, не вичерпуються аналізом вищевикладених двох концептуальних підходів.

Економічна наука і господарська практика дозволяє виділити в даний час декілька моделей мотивації праці, які умовно можна розділити на: 1) змістовні, засновані на використанні внутрішніх спонукальних мотивів, що примушують працівника діяти в певному напрямі; 2) процесуальні, такі, що враховують поведінку працівників з урахуванням сприйняття і пізнання їх потреб.

В цілому загальнолюдські потреби поділяються на первинні (фізіологічні) - їжа, вода, житло, відпочинок і вторинні (психологічні, пов'язані з усвідомленням життєвого досвіду) - особистий успіх, прихильність, пошана і ін. За теорією А. Маслоу, потреби знаходяться в ієрархічному порядку: первинні, вторинні і потреби вищого характеру [3]. Розвиток НТР істотно підвищив вимоги до рівня інтелектуального розвитку як окремого працівника, так і сукупної робочої сили в цілому. "Центр тяжіння" на користь багатьох працівників зміщується в сферу постматеріальних цінностей [4].

В умовах трансформаційних перетворень вітчизняних підприємств ефективна мотиваційна система повинна будуватися на балансі інтересів власника, найманого персоналу, держави і суспільства. Стосовно мотиваційної системи ефективність може бути конкретизована за допомогою двох узагальнених критеріїв - цільової відповідності і зусиль.

Вироблення адекватної системи мотивів і стимулів забезпечить відповідну поведінку людини в трансформаційних процесах, що передбачає цілеспрямоване використання соціальних законів, що впливають на формування соціального середовища, в якому функціонують і реалізують свої потреби суб'єкти економічної діяльності.

Під час переходу економічної системи від індустріального до постіндустріального, інформаційного типу конкуренція в економічній сфері приймає різноманітні соціальні форми. Так, з розширенням поля економічної свободи (а значить і кола суб'єктів господарської діяльності), посилюється роль саме соціальної конкуренції, як явища і закономірності сучасного суспільства. Цей процес виявляється в таких формах, як:

- конкуренція у сфері освіти;
- конкуренція у сфері отримання певної професії, кваліфікації;
- власне економічна конкуренція в соціальній сфері (за місце роботи, за перспективу кар'єрного зростання, за рівень оплати праці, посаду, умови праці, статус в колективі і тому подібне).

Ототожнюючись по силі впливу на розвиток суспільства з економічними законами, соціальні закони орієнтують систему відносин між соціальними групами і окремими суб'єктами у напрямі суспільної згоди, партнерства і співпраці.

Основними суспільними формами прояву і реалізації взаємодії ринкових і соціальних законів на макроекономічному рівні виступають такі інститути і інструменти, як соціальна справедливість, соціалізація економіки, яка виявляється, перш за все, в трансформації стратегічних цілей розвитку, оптимізації структури всієї соціально-економічної системи, виникненні нових пріоритетів. Крім того, однією з умов розвитку соціально-економічної системи є соціальне партнерство, під яким розуміється солідарна взаємодія різних соціальних груп, спрямована на досягнення загальнонаціональних цілей шляхом здійснення узгоджених дій і цивілізованого врегулювання суперечливих групових інтересів. Проте, незважаючи на декларування необхідності регулювання якості життя з боку держави, регіональних і місцевих органів влади, а також реалізацію ряду програм, спрямованих на поліпшення окремих сторін життя громадян, комплексне вирішення проблеми якості життя в довгостроковій і середньостроковій програмах уряду поки не деталізовано.

Вплив соціалізації і соціальної політики на економічний розвиток може бути як позитивним, так і негативним.

Позитивність впливу виявляється у тому випадку, коли період функціонування певної системи досить тривалий для того, щоб поставлені витрати від соціалізації (та вигода, яка недоотримана в результаті соціальних витрат із загального об'єму економічних витрат) були менше соціального ефекту, що сформувався. В цьому випадку

система позитивно реагує на посилення розвитку соціальних процесів, в результаті чого зростає загальний рівень економічної ефективності.

Економічна система того або іншого типу негативно реагує на посилення інтенсивності розвитку соціальних процесів в короткостроковому періоді, який є дуже малим для того, щоб поставлені витрати соціалізації були повною мірою урівноваженими сформованим соціальним ефектом.

Згідно з положенням неінституціонального напрямку економічної думки ефективність вибору економічних цілей і інструментів їх реалізації визначається неекономічними чинниками, зокрема законами формування загальноновизнаних і прозорих правил гри вільних індивідів, які визначають принципи формування механізму реалізації взаємозв'язків ринкових і соціальних законів. До цих принципів можна віднести наступні:

- необхідність забезпечення конституційності вибору, тобто створення системи узгоджених правил всіх подальших дій, чіткого визначення прав індивідів, здатних зупинити необґрунтоване зростання державного апарату і поставити його під контроль громадського суспільства;

- необхідність вибору, в межах якого формується стратегія поведінки індивідів в рамках встановлених правил;

- необхідність розуміння правової системи як суспільного капіталу, вигоди від використання якого полягають в забезпеченні реального існування економічної свободи, посиленні стабільності міжіндивідуальних відносин;

- досягнення можливості існування різних типів вибору.

Висновки. Таким чином, вищою метою регулювання соціального ринкового господарства є максимізація добробуту суспільства, досягнення оптимального функціонування ринкового механізму з урахуванням соціальних аспектів. У індустріально розвинених країнах економічна політика не може здійснюватися без урахування фундаментальних суспільних цінностей - свободи, справедливості, безпеки, прогресу. Тому, в ієрархії цінностей сучасного суспільства соціальна справедливість посідає місце поряд з такими ринковими принципами, як економічна ефективність і максимізація добробуту. З'єднання ринкового і соціального є істотною характеристикою соціального ринкового господарства.

Література

1. Гончарук Л.Я. Ефективність соціальної політики в умовах ринкових перетворень: проблеми соціалізації економічного розвитку / Л.Я.Гончарук/Автор. дис. канд.-ек. н. Львів., 2001. –С.8-9.
2. Львов Д.С. Перспективы долгосрочного социально-экономического развития России / Д.С.Львов// Вестник Российской Академии наук. – 2003. - том 73, № 8, с. 675-697.
3. Masloy A. H. A Theory of Human Motivation. - Psychological Review, 1943.- 50. – p.370-396.
4. Мескон М. Основы менеджмента/ М.Мескон, М.Альберт, Ф.Хедуори - Пер. з англ.-М: Наука, 1992.
5. Стожок О.З. Методологічні підходи до оцінки бідності населення та формування її показників / О.З.Стожок // Формування ринкових відносин в Україні.- 2004.-№2 (33).-С.90-93.
6. Субетто А.И. Критика «экономического разума»./ А.И.Субетто - СПб.-Кострома: КГУ им. Н.А.Некрасова. - 2008. – 508 с.
7. Тарасевич В. О философии и методологии фундаментальной экономической науки / В.О.Тарасевич//Экономическая теория.-2007.- №1.-С.100-108.
8. Тарасенко Г.Д. До питання про соціальне спрямування сучасних моделей економічних систем/ Г.Д.Тарасенко, О.С.Тарасенко //Наукові праці ДонНТУ.-2009.-Серія економічна.-Вип.36-1. –С.17-22
9. Тютюнникова С.В. Формирование доходов населения в условиях рыночной трансформации. / С.В.Тютюнникова / – Харьков: «Основа». -1999. - 274 с.
10. Соціальні індикатори рівня життя населення.- Статистичний збірник.-К.: 2009.- 203 с.
11. Статистичний щорічник України за 2009 рік. – К.: 2009. - 566 с.
12. Проект нагальних системних економічних та соціальних перетворень в Україні: Методологічні положення. – Дніпропетровськ: Связь.-2009.-38 с.

УДК 374.254

СТВОРЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНЬ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТОКВАРТИРНИХ БУДИНКІВ – ОСНОВА ДЛЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ ВЛАДИ І ГРОМАДЯН

Черниш О.І.,
д.держ.упр., професор

У статті обґрунтовані трансформації функцій органів місцевого самоврядування у напрямку розвитку соціального діалогу між владою і громадянами у сфері надання житлово-комунальних послуг.

В статті обосновані трансформації функцій органів місцевого самоуправління в напрямку розвитку соціального діалогу між властью и гражданами в сфере предоставления жилищно-коммунальных услуг.

In the article transformations of functions of organs of local self-government are grounded in the direction of development of social dialog between power and citizens in the field of grants dwelling public services.

Постановка проблеми. Проблеми утримання житлового фонду торкаються практично кожного мешканця. Житлово-експлуатаційні підприємства, що існують сьогодні, не забезпечують належний рівень якості послуг. Соціальний діалог між владою і мешканцями будинків практично відсутній.

Аналіз останніх досліджень. Функціонуванню житлово-комунального комплексу присвячено ряд досліджень, які висвітлені в працях таких вчених і практиків, як О.Амосов, В.Алексеев, В. Бабасв, Л. Беззубко, А. Близнюк, О. Бобровська, В. Воротинцев, В.Дорофієнко, І. Запатріна, Т. Качала, Р. Крамаренко, З. Коровіна, Н.Коніщева, О.Лук'янченко, В. Маслак, Н. Насонкіна, І. Осипенко, Н. Олейник, В.Пила, О.Попов, В.Рибак, О.Рибалко, Г.Сенчук, Ю.Хіврич.

8. Маркс К., Энгельс Ф. Собрание сочинений // Изд. 2, тома 1-39 (из 50-ти), Соч., 2-е год. Т. 20. – М.: Изд. политической литературы, 1955 – 1981 – С. 546.

9. Мотрошилова Н.В. Зачем нужен Гегель? (К вопросу об истолковании Хайдеггером гегелевской философии) / Мотрошилова Н.В. // Философия Мартина Хайдеггера и современность. – М.: Инфра, 1991. – С. 161-166.

10. Словарь русского языка: словарь-справочник / [авт.-сост. С.И. Ожегов]. – 22-е изд. – М.: Издательство «Азъ», 1949 – 2347с.

ЗМІСТ

Розділ 1. РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ЇХ РОЛЬ У ВИРІШЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ

<i>Егорченкова О.Ю.</i> ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ І ПРИНЦИПІВ ПРОВЕДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ РЕФОРМИ.....	3
<i>Зензеров В.І.</i> ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНЕ ПЕРЕОЗБРОЄННЯ ОЧИСНИХ ВИБОЇВ ВУГІЛЬНИХ ШАХТ ДОНБАСУ ЯК ОДНА ІЗ ПЕРЕДУМОВ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ.....	16
<i>Козлов В.</i> ТРАНСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНУ ЯК КЛЮЧОВИЙ СЕГМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЖАВИ.....	24
<i>Кононенко Г.С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ ПЕРЕВАГИ РЕГІОНУ	30
<i>Лагно В.Т.</i> ПЕРЕДУМОВИ НАЛАГОДЖЕННЯ ПРИКОРДОННИХ ЗВ'ЯЗКІВ ТА КОНКРЕТНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ПРОГРАМ ТА ПРОЄКТІВ ПРИКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....	36
<i>Решетова Г.І.</i> ПРО СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МУНІЦИПАЛЬНИХ УТВОРЕНЬ В УКРАЇНІ	49
<i>Спицина Н.С.</i> ДОСВІД СПІВПРАЦІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ У ЗАРУБІЖНОМУ КОНТЕКСТІ	58
<i>Токарева В.І.</i> МЕТОДОЛОГІЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ РЕФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ	67

Розділ 2. РОЗРОБКА МЕТОДІВ ОНОВЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ЇХ РОЗВИТКУ

<i>Влізло Є.М.</i> БАЗОВІ МОДЕЛІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ	73
<i>Кашуба О.В.</i> ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОЮ СФЕРОЮ	84

<i>Мани Р.В.</i> ПРОБЛЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО И РЕГИОНАЛЬНОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ	94
<i>Мартипенко В.М.</i> НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ГАРАНТУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ ВКЛАДІВ В УКРАЇНІ	100
<i>Мерзляк А.О., Чангли В.С.</i> ОСНОВНІ ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ЖКГ ДЕРЖАВИ	107
<i>Ситнік І.В., Сасико В.Б.</i> РОЗВИТОК СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ЯК ЗАСІБ СТАБІЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ	116
<i>Тарасенко Д.Л.</i> ФІНАНСОВА КРИЗА ПРОЦЕСУ РЕФОРМУВАННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА	125
<i>Токарева В.І.</i> НЕОБХІДНІСТЬ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	131

Розділ 3. УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ

<i>Борецкая Ю.В.</i> КЛЮЧЕВЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ИПОТЕЧНОГО КРЕДИТОВАНИЯ В УКРАИНЕ	138
<i>Гурий С.П.</i> ТЕХНОЛОГИЯ И ОРГАНИЗАЦИЯ ПОДГОТОВКИ РЕГИОНАЛЬНЫХ КОМАНД РАЗРАБОТЧИКОВ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОГО ИННОВАЦИОННОГО ПРОДУКТА	143
<i>Докторова Н.П.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ СТРАХУВАННЯМ У ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ ...	149
<i>Каныгин Ю.М.</i> ИНФОРМАЦИОННЫЕ СИСТЕМЫ В ОБЛАСТИ ЛЕКАРСТВЕННЫХ СРЕДСТВ	158
<i>Костровець Л.Б., Алецініна О.В.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	170
<i>Лактионов В.А.</i> ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ ОБРАЗОВАНИЕМ: АСПЕКТЫ МОТИВАЦИИ	177
<i>Мірошниченко С.В.</i> МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ТА ДЕМОГРАФІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В РОЗВИНЕНИХ КРАЇНАХ	184
<i>Сердечна Л.В.</i> ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ РЕКЛАМИ	190

<i>Соколов М.О.</i> ОСОБЕННОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ СОЦИАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ НА ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОМ РЫНКЕ	198
<i>Стойка А.В.</i> ЗАКОНОМІРНІСТІ І ПРИНЦИПИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА	210
<i>Черниш О.І.</i> СТВОРЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНЬ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТОКВАРТИРНИХ БУДИНКІВ – ОСНОВА ДЛЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ ВЛАДИ І ГРОМАДЯН	223
<i>Шутов М.М.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ НАУКОВИХ ЗАСАД СОЦІАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	229
<i>Беганская И.Ю.</i> ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ВТОРОГО ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ПОСТКРИЗИСНОГО РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ	234
<i>Кисель Л.Н.</i> УКРАИНСКАЯ МОДЕЛЬ НЕГОСУДАРСТВЕННОГО ПЕНСИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ	244
<i>Ткачова Н.М., Пілюшенко А.В.</i> СКЛАДОВІ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	250
<i>Черенкова М.А.</i> ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ В УКРАЇНІ	256